

Moja Niepodległa

<https://mojaniepodlegla.pl/mn/11-xi-w-dokumentach-aip/dokumenty-wg-miejscowos/poznan/10093,11-listopada-w-czasach-PRL.html>
26.04.2024, 09:32

11 listopada w czasach PRL

Kolejne obchody rocznicy święta 11 listopada 1918 r. poddawane były systematycznej kontroli operacyjnej ze strony SB. Interesowano się szczególnie osobami uchodzącymi w świetle ustaleń SB za organizatorów ww. wydarzeń, a także samymi uczestnikami uroczystości, zaangażowanymi w to święto poznaniakami. Sam udział w obchodach dla wielu poznaniaków był nie tylko świadectwem pamięci o jednym z najważniejszych wydarzeń w historii Polski, lecz także świadectwem oporu wobec niedemokratycznej władzy.

1-7: IPN Po 08/982 – dokumentacja sprawy operacyjnego rozpracowania krypt. „Kret” dot. kontroli operacyjnej Aleksandry Bessert, zatrzymanej za naklejanie na ścianach budynków ulotek nawiązujących w treści do 59. rocznicy odzyskania niepodległości. Materiały z 10-11 listopada 1977 r., zatrzymanie Bessert i Macieja Pstrąg-Bieleńskiego naklejających ulotki w formie klepsydr w rejonie ul. Ratajczaka i 27 Grudnia.

8-11: IPN Po 08/1677 – dokumentacja SOR krypt. „Hazardziści” dot. kontroli operacyjnej Restytuta Staniewicza, materiały związane z zabezpieczeniem 60. oraz 61. rocznicy odzyskania niepodległości, analiza nastrojów społecznych w Poznaniu w przededniu i w czasie święta niepodległości w 1978 r.

12-18: IPN Po 0186/99 – dokumentacja SOR krypt. „Rocznica” dot. kolportażu rocznicowych ulotek sporządzonych z okazji 61. rocznicy odzyskania niepodległości, ujawnienie ulotek przez SB w dniach 21-23 listopada 1979 r. Jedną z ulotek nakleiono na drzwiach wejściowych do

biura Zarządu Wojewódzkiego Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej, w Biurze Pośrednictwa Pracy, w Przedsiębiorstwie Uprzemysłowionego Budownictwa Rolniczego oraz w PDT „Okrągłak” na stoisku „Peweksu” w Poznaniu.

19: IPN Po 1046/880 – zbiory biblioteki Kórnickiej PAN, uchwała ZR Małopolska NSZZ „Solidarność” z 13 października 1981 r. w sprawie obchodów święta niepodległości.

20: IPN Po 1046/632 – zbiory biblioteki Kórnickiej PAN, plakat o treści: Pamiętaj! Święto Niepodległości 11 listopada '81 „Solidarność”. Druk Zarządu Regionu Małopolska NSZZ „Solidarność”.

21: IPN Po 06/267, t. 29 – informacja podziemnej „Solidarności” Wielkopolska z 1982 r. o planowanych uroczystościach święta 11 listopada 1918 r. w Poznaniu, spotkanie przy Poznańskich Krzyżach, powyżej informacja o planowanym strajku w dniu 10 listopada 1982 r. w Poznaniu.

22: IPN Po 06/267, t. 29 – informacja KPN z 1988 r. o obchodach święta odzyskania niepodległości w Poznaniu, o godz. 17 zaplanowano mszę świętą w intencji odzyskania niepodległości w kościele Ojców Jezuitów na rogu ul. Szewskiej i Dominikańskiej w Poznaniu.

23: IPN Po 06/267, t. 29 – komunikat poznańskiej opozycji solidarnościowej z okazji 70. rocznicy odzyskania niepodległości, o godz. 17 zaplanowano mszę świętą w kościele Ojców Jezuitów przy ul. Dominikańskiej, a następnie pochód z pochodniami oraz wiec uczestników wydarzenia.

24-25: IPN Po 06/267, t. 29 – „Obserwator Wielkopolski” z listopada 1988 r., relacja z obchodów 70. rocznicy odzyskania niepodległości, informacja o zablokowaniu przez władzę planowanego marszu z pochodniami, brutalna interwencja ZOMO, odnotowano przypadki pobicia uczestników (m.in. opozycjonistki Ewy Zydorek i Michała Downarowicza pobitego w milicyjnej nysce).

26: IPN Po 1046/836 – zbiory biblioteki Kórnickiej PAN, plakat rocznicowy z okazji 70. rocznicy odzyskania niepodległości.

27: IPN Po 704/12, t.3 - zgoda władz Urzędu Miasta w Turku na przemarsz ulicami miasta uczestników obchodów święta niepodległości zorganizowanego przez tzw. Komitet Organizacyjny Obchodów Święta Niepodległości w Turku.

Oprac. dr Tomasz Ceglarsz

IPN Po 08/082
10187/II

Wskazanie
22-11-77

Poznań, dnia 14 listopada 1977 r.

Tajne spec. znaczenia
skr. nr 22.

PLAN

przedsięwzięć operacyjnych do sprawy operacyjnego rozpracowania Nr PGO-26076 kryptonim "KREK" prowadzonej przez Wydział III i kwestionariusza evidenceyjnego Nr 25925 kryptonim "ASRTPA" prowadzonego przez Wydział IV.

I. Analiza materiałów.

W nocy z dnia 10 na 11 listopada 1977 roku patrol MO zatrzymał w rejonie ulic Batajowska i 27 Grudnia w Poznaniu ob. Macieja Patrag-Bieleckiego i Aleksandra Bessert, którzy nakleili na ścianach budynku ulotki w formie klejacych, zawierających w treści do 59 rocznicy uzyskania niepodległości przez Polskę. W/a uświadali sobie o miejscu zdarzenia i odrzucili resztkę ulotek oraz klej i pędzel - przedmioty te zostały zabezpieczone. Zarówno Patrag-Bielecki jak i Bessert zaprzeczyli w swobodnej rozmowie z funkcjonariuszem z KMO jakoby mieli coś wspólnego z tym faktem.

Maciej Patrag-Bielecki jest figurantem kwestionariusza evidenceyjnego z uwagi na prowadzoną działalność w zbliżonym środowisku PAK w Poznaniu, wyrażającej poza normy statutowe Stowarzyszenia, aktualnie student stenoграфии UAM i stałowy pracownik Stowarzyszenia PAK w Poznaniu.

Notariusz Aleksandra Bessert - magistranta Wydziału Historii UAM jest bliskim kontaktem Instytutu Stanisłowa - figuranta sprawy operacyjnego rozpracowania krypt. "Ahoas" - aktywnego działacza BOPCIO w Poznaniu.

29/169

1

IPN Po 08/082
10187/II

- 2 -

W związku z udziałem A. Bessert w omawianym zdarzeniu, Wydział III złożył na tą sprawę operacyjnego rozpracowania krypt. "Krek". Z dotychczasowych materiałów operacyjnych wynika, że Maciej Patrag-Bielecki i A. Bessert utrzymują kontakty z aktywnym BOPCIO w tym ze Stanisławem z Poznania, Woculskim z Warszawy. Oboje brali udział w spotkaniu działaczy BOPCIO z Woculskim w dniu 15.10.77 r. w klasztorze OO Jasnógda w Poznaniu. Ze źródeł agenturalnych posiadamy informacje, że Maciej Patrag-Bielecki przywiózł z Warszawy około 50 szarf biało-czerwonych na których w Poznaniu współzisa ze Stanisławem sporządzili napisy: "za różną, wolną, niepodległą" i "za różną, wolną, niepodległą", które w dniu 1.11.77 umieszczone zostały w sposób inny niż na grobach przedsejmowych działalności niepodległościowych.

II. Kierunki rozpracowania.

1. Wszechstronne rozpracowanie działalności obojga figurantów.
2. Dokumentowanie faktów operacyjnej działalności.
3. Wypracowanie konkretnych przedmiotów należących do neutralizowania ich poczynań, operacyjnego wykorzystania lub kompromitacji.

III. Przedsięwzięcia.

W celu realizacji powyższych kierunków planuje się:

1. Poprzez osobne źródła informacji będące na kontakcie Wydziału III i IV ustalić i rozpoznać:
 - od kiedy, a także inicjatywy i w jakim stopniu figuranci związali się z ruchem opozycyjnym,
 - ustalić i pogłębić informacje o dalszym kręgu osób związanych z figurantami,
 - wszechstronnie rozpoznać środowiska w których aktualnie przebywają figuranci w celu wytypowania osób do pozyskania w charakterze źródeł informacji,
 - ustalić w jakim stopniu figuranci posiadają się z duszpasterstwem katolickim bądź z klerem oraz stowarzyszeniami katolickimi,

27/169

2

IPN Po 08/082
10187/II

Przebieg operacyjnego i informacyjnego

Notatka służbowa

Przebieg, dnia 11.11.1977

11.11.1977, o godz. 4:20 tegoż wieczora KMO zatrzymała na ul. Batajowska Macieja Patrag-Bieleckiego i Aleksandra Bessert i skądie przyklejania ulotki zawierających treść: "59 rocznica odzyskania niepodległości, 60-lecie ustanowienia Rzeczypospolitej, żądanie odprawienia 11.11.77 o godz. 11:00 mka w. w intencji Polki oraz za chwałę wszystkich poległych w walkach o 15 wolności i niepodległości, jak również wszystkich zmarłych, którzy mieli szansę dla niej pracować i nie udało w popieraniu tegoż ojcowskiego Rodzacy".

Wyświetlenie przesłuch. 13 str. tabeli ulotki.

71/169

IPN Po 08/082
10187/II

Przebieg materiału przesłuch. 11.11.1977

13 str. tabeli ulotki

71/169

3

IPN Po 08/92
10187/81

Redaktor: w.p.a. "BARBARA"
Przyjacieli: M. Dąbrowski
Data: 12.11.1977 r.
Godzina: 19.00 - 11.45
Miejscem spotkania: biurowisko "Tręcha" w Poznaniu.

Lesano, data 12 listopada 1977 r.

T A J N E S P E C J A C Z N I A

Opis nr ...

I N F O R M A C J A

dotycząca rozwiązania kłopotów w Poznaniu w dniu 11.11.1977 r.

W dniu 12.11.1977 r. przed godziną 16.00 przyjechali do Oddziału S. Szermisiewicz, jak stwierdził, prosto z Poznania. Poprosił mnie abyśmy dzisiaj zostali dla przygotowania na następnego dnia wyjazdów na spotkanie z grupą na godzinę 17.00. Ony je pobliże spotkania na ul. Sienkiewicza w Poznaniu. W tym celu rozmowa telefoniczna, rozstrzygnięcia się, że były to rozmowy niejasne. Okazało się, że do Oddziału przyszedł jego siostrzeniec. Ona do jego gabinetu, gdzie prowadził rozmowę, ponieważ - jak to już przedtem wspominałem - drzewo do tego postawienia nie są zgodne, a wyjechał rozmówca, jak w miarę czasu prowadził między sobą. Szermisiewicz opowiadał mi o swoim dalszym pobycie w Poznaniu. Z jego wypowiedzi przerywanej pytaniami moimi wynikało, że wczoraj rano tj. 11.11.1977 r. przyjechali milicjanci / w mundurach / i służby bezpieczeństwa w Poznaniu kryjący kłopoty wywołane w różnych punktach miasta w związku z 59 rocznicą odzyskania niepodległości przez Polskę. Te kłopoty z wywołaniem w korytarzach i na ulicy zostały między innymi na budynku Urzędu Kontroli Pracy w Poznaniu, awaryjnie potocznie "oczyszczony" oraz na budynku Oddziału Wojewódzkiego FAX w Poznaniu. S. Szermisiewicz mówił, że jako że przygotowywał wyjazd, zamieszkał poza Poznaniem, ale brzyło w niego wjechał z Poznania, między innymi osoba o imieniu Maciej i jakaś dziewczyna z tabak. Ony wyjechały z imieniem "Maciej". Szermisiewicz powiedział, że postępowanie milicji pomogło im "kompromituje" wiadomości, bo ludzie widzieli jak kryjono kariki z orłem i napisem - niepodległość".

Dotychczas także jak Szermisiewicz mówił, że Maciej wyjechał przed "szepięcą" Rezydenturę, ale to się jeszcze chce jeżeli reszta nie wpadnie.

W y w o d z i e

Osobami, w których może w informacji t.w.p.a. "Barbara" mogli być: Maciej - Maciej Pstrąg / Dziadziński - pracownik Wojewódzkiego Ośrodka

100/169

4

IPN Po 08/92
10187/81

Szkolenia Kadr FAX w Poznaniu;
- Rezydenturę - Rezydenturę Stanisławca z Poznania bliżej ul. Koczalskiego z Warszawy.

W/wymienieni jak wynika z naszych danych znajdują się w zainteresowaniu Wydziału III KWMO w Poznaniu.

P r z e d s t a w i e n i e

Opis informacji przesłać do Wydziału III KWMO w Poznaniu.

Wsk. w 3 egz. -
Opr. W. G. / M. /
Data: 12.11.77

St. Inspektor Wydziału IV
/opł. Wiesław Dąbrowski/

*Maciej - Zakładowy ?
Sukowki ? } Kowalski.*

101/169

5

IPN Po 08/92
10187/81

POLSKA RZECZPOSPOLITA LUDOWA
MINISTERSTWO
SPRAW WNETRZNYCH

Warszawa, dnia 12 grudnia 1977 r.

T A J N E

wydział do składu wypracowania

Orzeczenie nr 497/77
w sprawie ekspertyzy piśma

Przedmiot badań

Zakwestionowana ulotka o treści zawierającej się od słów "59. RODZICIE OSTRZEŻAJcie DZIECIODROGOCI..." z adresatem podpisem "DODACZ"

W celu ustalenia

jaką techniką wykonano ulotkę

W y w o d z i e - b. s. g. r. s.

Przeprowadzone konsultacje z fachowcami odpowiedniej dziedziny pozwalają stwierdzić, że zakwestionowaną ulotkę wykonano techniką **ksylograficzną**.

Oryginał tekstu ulotki wykonano ręcznie, stosując pospolicie rodzaj piśma na wór drucznych liter drukowanych.

Do esencjalnych badań identyfikacyjnych niezbędne są odpowiednie wzory piśma w postaci osobistych rękopisów, kreślonych w ten sam sposób.

111/169

6

Poznań, dnia 12 listopada 1979 r.

T a j n o

Opis nr ...

Komendant Mielicki MO

w **P o z n a n i u**

Posiadamy informacje, iż antysocjalistyczne grupy działające w Poznaniu na dzień 11 listopada br. /Głównie niepodległości Polski/ przygotowują do kolportażu okolicznościowe ulotki, kłopoty, transparenty a także wiadomości z szarfami, które mogą złożyć na cmentarzach, pomnikach, obeliskach itp. Nie wykluczamy również organizacji nielegalnych wieców, przemarszy itp.

W związku z powyższym z polecenia Z-cy Komendant Wojewódzkiego MO d/s SB uprzejmie prosimy o nasilenie patroli w okresie 10 i 11 listopada a szczególnie w nocy z 10 na 11 br.

O wszelkich ujawnionych faktach w tym zakresie natychmiast informować oficera dyżurnego tut. Wydziału III telefon 27-97 lub oficera dyżurnego SB KWMO - tel. 24-44.

Wsk. w 3 egz.
Egz. nr 1 - adresat
Egz. nr 2 - ZKMO
Egz. nr 3 - n/a
opr. K.G./druk III

njr ngr J. S i e j o k

7

3

11 LISTOPADA W POZNANIU

Już przed rozpoczęciem mszy w okolicach kościoła oo. Jezuitów pojawiły się liczne patrole milicyjne, a na pobliskich ulicach zatrzymano ruch samochodowy. W trakcie trwania mszy kościół został dokładnie otoczony przez ZOMO w pełnym rynsztunku. Na ulicy Dominikańskiej pojawiła się armatka wodna. Po zakończeniu mszy wyjście jakkolwiek ulicą było niemożliwe, ponieważ wszystkie były zablokowane kordonami ZOMO-wców. W związku z tym postanowiono odbyć wiec na dziedzińcu kościoła. Zapalono pochodnie, pojawiły się transparenty: "Solidarność Walcząca", "Polska Partia Socjalistyczna", "NWS Poznań", "Ruch Młodzieży Niezależnej-Miedzyrzecz", "NWS UAM", "Solidarność Walcząca MCP", "KPN Wolność i Niepodległość" i inne. Wznoszono hasła, m.in.: "Solidarność", "Niepodległość", "Nie ma wolności bez Solidarności", "Chcemy Lecha, nie Wojciecha". Następnie A. Porawski rozpoczął wiec intonując "Boże coś Polskę". Po odśpiewaniu pieśni wystąpił L. Dymarski. Mówił o różnych drogach jakimi dochodzili różni ludzie do Niepodległej. Przywołał akcenty patriotyczne występujące w poezji polskiej, cytując wiersze S. Garczyńskiego i Z. Kraszińskiego. Na zakończenie, powołując się na cytaty z Z. Herberta "Powtarzaj wielkie słowa, powtarzaj je z uporem", wezwał obecnych do wspólnego, trzykrotnego wypowiedzenia fragmentu wiersza Zygmunta Kraszińskiego:

...Cokolwiek będzie, cokolwiek się stanie,
Jedno wiesz tylko: sprawiedliwość będzie.
Jedno wiesz tylko: Polska zmartwychwstanie...."

Po wystąpieniu L. Dymarskiego odśpiewano hymn narodowy i wiec rozwiązano. Rozjeżdżenie do domów nie było jednak możliwe - nie pozwalały na to kordony ZOMO-wców blokujących okoliczne ulice. Po upływie kilkunastu minut odblokowano ulicę Dominikańską, zezwalając na przejście w kierunku Garbar. Tam z kolei zablokowano przejście w kierunku ulicy Solnej. Przejście możliwe było tylko Garbarami do Wielkiej i następnie w okolice kościoła Wszystkich Świętych. Tam też ostatecznie ZOMO-wcy zepchnęli grupę kilkuset osób. Około godziny 19 grupa ta została zaatakowana przy dźwiękach rytmicznych uderzeń pałkami o tarcze. Doszło do użycia przemocy, znane są przypadki pobicia również kobiet; Ewa Zydorek (uderzona pięścią w szyję przez podofficera ZOMO padając uderzyła głową w samochód i chwilowo straciła przytomność), Krystyna Wieczorek, Barbara Dubicka, Krzysztof Cnotalski, Grzegorz Baczyński. Zatrzymano przynajmniej kilkanaście osób m.in. Grzegorza Baczyńskiego i Michała Downarowicza - radnego i członka Prezydium MRN. M. Downarowicz został po zatrzymaniu dotkliwie pobity w milicyjnej "nysce", aż do utraty przytomności. W komisariacie na pl. Wolności stracił przytomność po raz drugi, w związku z czym został przewieziony karetką MSW do szpitala, gdzie rozpoznano wstrząs mózgu, złamanie nasady nosa i pęknięcie lewej zuchwy. W tydzień po opisanych zajściach przebywał nadal w szpitalu. (O. T.)

*Dec. GRb + bud
Prac. 10.11.89
Prac. 10.11.89*

Komitet Organizacyjny
Obchodów Dnia
Niepodległości
w Turku

Decyzja

Na podstawie art 53 ust.4 ustawy z dnia 1 lutego 1983 r.
Prace o ruchu drogowym/Dz.U.Nr 6, po.35/ oraz § 1 rozporządzenia
Ministrów Komunikacji, Spraw Wewnętrznych oraz Administracji
i Gospodarki Przemysłowej z 29 grudnia 1983 r. w sprawie
korzystania z dróg w sposób szczególny

o r z e k a n i

zawolił Komitet Organizacyjny Obchodów Dnia Niepodległości
w Turku na przesmarowanie uczestników zgromadzenia następującymi ulicami
m.Turku: Nowycki-Kolaka-Plac Wojska Polskiego-Plac Sienkiewicza
w dniu 11 listopada 1989 roku w godz. 11⁰⁰ - 13¹⁵.
Odpowiedzialnym za Zed i porządek czyni się Ob. Jerzego Wankowickiego.

U z a s a d n i e n i e

W dniu 8.11.1989 r. Urząd Miejski w Turku został powiadomiony przez
Komitet Organizacyjny ~~WYKONAN~~ Obchodów Dnia Niepodległości
w Turku o zorganizowaniu i przesmarowania uczestników uroczystości
ulicami m.Turku w dniu 11.11.1989 r. wyznaczoną trasą oraz godz.
rozpoczęcia i zakończenia przesmarowania.

Od powyższej decyzji służy prawo odwołania do Dyrektora
Wydziału Komunikacji Urzędu Wojewódzkiego w Komite w terminie
14 dni od otrzymania niniejszej decyzji na zmianę pośrednictwa.

Strony 1

1. Adresat
2. RMW w Turku
3. Urz. Wyt. Kom. w Turku a/s

*Wydział Komunikacji
m. Turku*